

Оценка на риска при внос на растения *Acer palmatum*, присадени върху *Acer davidii* от Китай на територията на Европейския съюз

По искане на Европейската комисия, Експертната група по здраве на растенията (Панел PLH¹) на Европейския орган по безопасност на храните (ЕОБХ) е подготвила и предоставила оценки на риска за стоки, изброени в Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/2019 на Комисията², като „растения с висок риск, растителни продукти и други обекти“.

Оценката на риска при внос на растения *Acer palmatum* (японски клен), присадени върху *Acer davidii* (кленът на Давид) от Китай е публикувана на 12.05.2022 г.

Като се взема предвид наличната научна информация, включително техническата информация, предоставена от Националната организация за растителна защита на Китай, настоящето научно становище обхваща всички рискове за здравето на растенията, породени от 2-годишни растения (фиданки), с голи корени, предназначени за засаждане от вида *Acer palmatum*, присадени върху подложка от *Acer davidii*, внос в Европейския съюз (ЕС) от Китай.

За да се оцени риска от вредители, свързан с вноса на стоката - растения *Acer palmatum*, присадени върху *Acer davidii* от Китай, се е съставил списък на всички идентифицирани вредители по растенията, свързани с *Acer palmatum*, *Acer davidii*, *Acer* sp. и *Acer* spp.

Към този момент има данни за 32 карантинни вредители за ЕС, за които се съобщава, че използват *Acer* като растение гостоприемник.

¹ Panel on Plant Health (PLH)

² Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/2019 на Комисията от 18 декември 2018 година за изготвяне на временен списък на високорискови растения, растителни продукти или други обекти по смисъла на член 42 от Регламент (ЕС) 2016/2031, както и списък на растения, за чието въвеждане в Съюза не се изискват фитосанитарни сертификати по смисъла на член 73 от посочения регламент, OJ L 323, 19.12.2018, стр. 10–15

Регламент (ЕС) 2016/2031 на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2016 година за защитните мерки срещу вредителите по растенията, за изменение на регламенти (ЕС) № 228/2013, (ЕС) № 652/2014 и (ЕС) № 1143/2014 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на директиви 69/464/ЕИО, 74/647/ЕИО, 93/85/ЕИО, 98/57/ЕО, 2000/29/ЕО, 2006/91/ЕО и 2007/33/ЕО на Съвета, OJ L 317, 23.11.2016, стр. 4-104

Тези карантинни вредители за ЕС, са били оценени, с цел определяне на тяхната значимост по следните критерии:

- а) присъствие на вредителя в Китай;
- б) стоката (видовете *Acer palmatum* и *Acer davidii*) е гостоприемник на вредителя;
- в) един или повече жизнени стадия на развитие на вредителя могат да бъдат свързани с определената стока.

За по-нататъшна оценка се избират вредители, които отговарят и на трите критерия.

От тези 32 оценени карантинни вида за ЕС, само 13 вида (*Anisandrus maiche*, *Anoplophora chinensis*, *Anoplophora glabripennis*, *Cnestus mutilatus*, *Cryphonectria parasitica*, *Euwallacea fornicatus sensu lato*, *Euwallacea interjectus*, *Euwallacea validus*, *Lopholeucaspis japonica*, *Lycorma delicatula*, *Neocosmospora ambrosia*, *Neocosmospora euwallaceae* и *Xylosandrus compactus*) отговарят на трите критерия и са избрани за допълнителна оценка.

За вредителите, които не са регулирани в ЕС, обикновено липсва информация относно вероятността за тяхното въвеждане, установяване, разпространение и въздействие.

Следователно, тези нерегулирани вредители, за които видовете *Acer* са гостоприемници, са били оценени, с цел определяне на тяхната значимост по следните критерии:

- а) присъствие на вредителя в Китай;
- б) вредителят отсъства или има ограничено разпространение в ЕС;
- в) стоката (видовете *Acer palmatum* и *Acer davidii*) е гостоприемник на вредителя;
- г) един или повече жизнени стадия на развитие на вредителя могат да бъдат свързани с определената стока;
- д) вредителят може да окаже негативно въздействие на територията на ЕС.

За нерегулираните видове с ограничено разпространение (т.е. присъстващи в една или няколко държави-членки на ЕС) и отговарящи на критериите, посочени в точки в, г и д, трябва допълнително да бъде изпълнено едно от следните условия, за да бъдат избрани за по-нататъшна оценка:

- да са приети официални фитосанитарни мерки в поне една държава-членка на ЕС;
- друга причина, оправдана от Панела PLH (например скорошно доказателство за присъствие на вредителя в ЕС).

Вредителите, които отговарят на всичките горепосочени критерии, се избират за допълнителна оценка.

Въз основа на събраната информация, са известни 798 потенциални вредители, за които се знае, че са свързани с *Acer palmatum*, *Acer davidii*, *Acer sp.* и *Acer spp.*

От оценените видове, които попадат в списъка с некарантинни вредители в ЕС, 9 вида (*Aonidiella orientalis*, *Aulacaspis tubercularis*, *Ceroplastes rubens*, *Crisicoccus matsumotoi*, *Eotetranychus sexmaculatus*, *Eulecanium giganteum*, *Monema flavescens*, *Morganella longispina* и *Pseudaonidia duplex*) са избрани за допълнителна оценка, тъй като те отговарят на всичките критерии за подбор. Останалите са били изключени от допълнителната оценка, тъй като не отговарят на поне един от критериите за подбор.

Заклучение

Експертната група по здраве на растенията на Европейския орган по безопасност на храните установява 22 вредители (13 карантинни и 9 некарантинни), които присъстват в Китай и се считат за потенциално свързани със стоката – растения за засаждане, с голи корени *Acer palmatum*, присадени на подложка *Acer davidii*, внесени от Китай и са от значение за ЕС.

За 11-те карантинни вредители (*Anisandrus maiche*, *Cnestus mutilatus*, *Cryphonectria parasitica*, *Euwallacea fornicatus sensu lato*, *Euwallacea interjectus*, *Euwallacea validus*, *Lopholeucaspis japonica*, *Lycorma delicatula*, *Neocosmospora ambrosia*, *Neocosmospora euwallaceae* и *Xylosandrus compactus*) и 9-те некарантинни вредители (*Aonidiella orientalis*, *Aulacaspis tubercularis*, *Ceroplastes rubens*, *Crisicoccus matsumotoi*, *Eotetranychus sexmaculatus*, *Eulecanium giganteum*, *Monema flavescens*, *Morganella longispina* и *Pseudaonidia duplex*), са оценени мерките за намаляване на риска, предложени в техническото досие, предоставено от Китай, като са взети предвид възможните ограничаващи фактори.

За 2-та карантинни неприятеля *Anoplophora chinensis* и *Anoplophora glabripennis* са въведени специфични мерки за контрол при внос на видове *Acer* от Китай за територията на ЕС и са в сила две решения за изпълнение на Комисията:

- Решение за изпълнение (ЕС) 2012/138/ЕС на Комисията от 1 март 2012 година относно неотложни мерки за предотвратяване на въвеждането и разпространението в рамките на Съюза на *Anoplophora chinensis* (Forster)³
- Решение за изпълнение (ЕС) 2015/893 на Комисията от 9 юни 2015 година относно мерки за предотвратяване на въвеждането и разпространението в Съюза на *Anoplophora glabripennis* (Motschulsky)⁴

Оценката на тези два карантинни неприятеля е ограничена до това дали Китай прилага определените специфични мерки при внос на видове *Acer* от Китай за територията на ЕС.

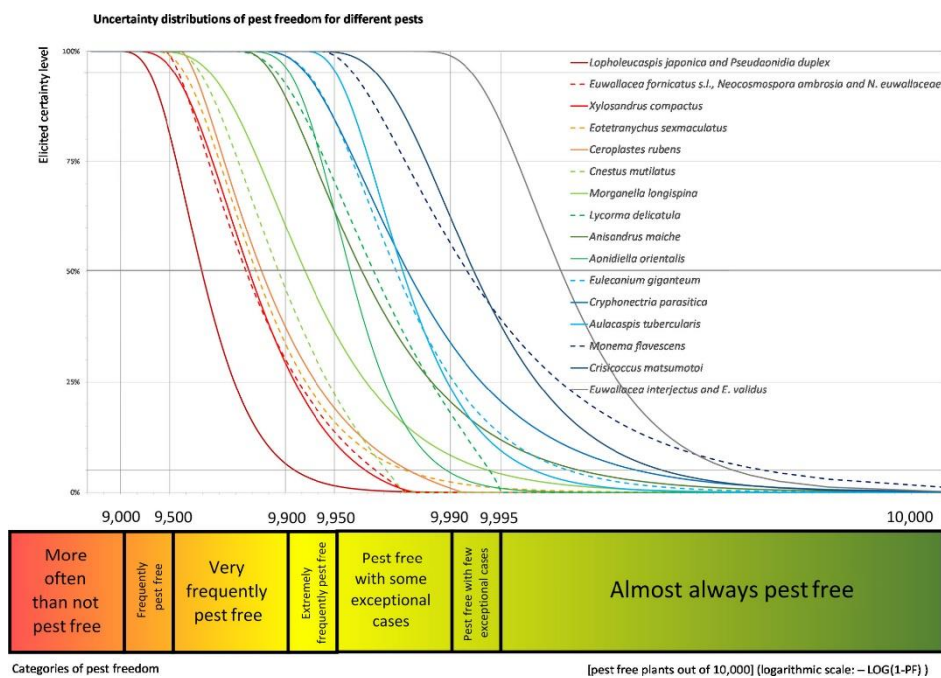
Въз основа на оценката, Панелът PLH счита, че Китай прилага съответните мерки за контрол, както е посочено в Решение за изпълнение (ЕС) 2012/138 на Комисията за *Anoplophora chinensis* и Решение за изпълнение (ЕС) 2015/893 на Комисията за *Anoplophora glabripennis*.

За останалите 20 вредителя е изготвена експертна оценка за вероятността стоката – растения за засаждане, с голи корени *Acer palmatum*, присадени върху подложка *Acer davidii* от Китай, да е свободна от вредители, като са взети предвид мерките за намаляване на риска, действащи върху вредителите, включително несигурността, свързана с оценката.

След оценка на текущите мерки за намаляване на риска, вероятността **стоката - растения за засаждане, с голи корени *Acer palmatum*, присадени върху подложка *Acer davidii*** да е свободен от избраните 20 вредители е като следва:

³ Решение за изпълнение на Комисията (2012/138/ЕС) от 1 март 2012 година относно неотложни мерки за предотвратяване на въвеждането и разпространението в рамките на Съюза на *Anoplophora chinensis* (Forster), <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7c5ee3e1-371c-4130-987c-6efa3dc0f92c/language-bg/format-PDFA1A>

⁴ Решение за изпълнение (ЕС) 2015/893 на Комисията от 9 юни 2015 година относно мерки за предотвратяване на въвеждането и разпространението в Съюза на *Anoplophora glabripennis* (Motschulsky), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:32015D0893>

Разпределение на несигурността стоката да е свободна от посочените вредители

Панелът PLH е 95% сигурен, че:

- 9 336 или повече растения за засаждане на 10 000 ще бъдат свободни от *Lopholeucaspis japonica*
- 9 336 или повече растения за засаждане на 10 000 ще бъдат свободни от *Pseudaonidia duplex*
- 9 533 или повече растения за засаждане на 10 000 ще бъдат свободни от *Xylosandrus compactus*
- 9 559 или повече растения за засаждане на 10 000 ще бъдат свободни от *Euwallacea fornicatus sensu lato*
- 9 559 или повече растения за засаждане на 10 000 ще бъдат свободни от *Neocosmospora ambrosia*
- 9 559 или повече растения за засаждане на 10 000 ще бъдат свободни от *Neocosmospora euwallaceae*
- 9 594 или повече растения за засаждане на 10 000 ще бъдат свободни от *Eotetranychus sexmaculatus*
- 9 647 или повече растения за засаждане на 10 000 ще бъдат свободни от *Ceroplastes rubens*
- 9 674 или повече растения за засаждане на 10 000 ще бъдат свободни от *Cnестus mutilatus*
- 9 716 или повече растения за засаждане на 10 000 ще бъдат свободни от *Morganella longispina*
- 9 880 или повече растения за засаждане на 10 000 ще бъдат свободни от *Anisandrus maiche*
- 9 889 или повече растения за засаждане на 10 000 ще бъдат свободни от *Lycorma delicatula*
- 9 906 или повече растения за засаждане на 10 000 ще бъдат свободни от *Aonidiella orientalis*
- 9 925 или повече растения за засаждане на 10 000 ще бъдат свободни от *Cryphonectria parasitica*

- 9 927 или повече растения за засаждане на 10 000 ще бъдат свободни от *Eulecanium giganteum*
- 9 951 или повече растения за засаждане на 10 000 ще бъдат свободни от *Aulacaspis tubercularis*
- 9 961 или повече растения за засаждане на 10 000 ще бъдат свободни от *Monema flavescens*
- 9 972 или повече растения за засаждане на 10 000 ще бъдат свободни от *Crisicoccus matsumotoi*
- 9 993 или повече растения за засаждане на 10 000 ще бъдат свободни от *Euwallacea interjectus*
- 9 993 или повече растения за засаждане на 10 000 ще бъдат свободни от *Euwallacea validus*

От гореизложеното се заключава, че при различните вредители вероятността стоката да е свободна от тях варира, но *Lopholeucaspis japonica* е карантиният вредител, който най-често се очаква да се открие върху растения, с голи корени, предназначени за засаждане от вида *Acer palmatum*, присадени върху подложка *Acer davidii* внос от Китай за територията на ЕС.

Значение за България

Съгласно световната база данни на Европейската и средиземноморска организация за растителна защита (EPPO) към 29.03.2021 г, *Lopholeucaspis japonica* се среща в Азия, Северна и Южна Америка. В Европа неприятелят е докладван в страни извън ЕС - Кавказ (Русия) и Украйна.

Понастоящем *Lopholeucaspis japonica* не присъства на територията на Р България и ЕС.

Lopholeucaspis japonica Cockerell е включен в приложение II, Част А на Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията⁵, като карантинен вредител, за които не е известно да се среща на територията на ЕС и е от значение за Съюза.

Lopholeucaspis japonica е типичен полифаг. Напада голям брой растения гостоприемници от 60 рода, принадлежащи към 35 ботанически семейства, включително широколистни плодни дървета, декоративни и горски растения. Много от растителните видове, докладвани като гостоприемници на *Lopholeucaspis japonica*, са разпространени

⁵ Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията от 28 ноември 2019 г. за установяване на еднакви условия за прилагане на Регламент (ЕС) 2016/2031 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на защитните мерки срещу вредители по растенията и за отмяна на Регламент на Комисията (ЕО) № 690/2008 и за изменение на Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/2019 на Комисията. OJ L 319, 10.12.2019 г., стр. 1-279.

в България - бук (*Fagus* sp.), липа (*Tilia* spp.), клен (*Acer* sp.), цитрус (*Citrus* sp.), райска ябълка (*Diospyros kaki*), смокиня (*Ficus carica*), камелия (*Camellia* sp.), магнолия (*Magnolia* sp.), и др.

Потенциалните пътища за въвеждането на вида в страната, са търговския обмен и движение на растенията гостоприемници за засаждане (с изключение на семена), рязан цвят или клони.

Тези потенциални пътища за навлизане се регулират от европейското и националното ни законодателство. При неспазване на фитосанитарните мерки за контрол и при евентуално въвеждане на този неприятел в страната, той би представлявал опасност за растенията гостоприемници в България.

При обследване и съмнение за наличие на карантинни вредители в България е необходимо незабавно да се уведомят официалните контролни органи. Ранното им откриване би могло да помогне за управлението им в България.

Източник:

EFSA PLH Panel (EFSA Panel on Plant Health), Claude Bragard, et al., 2022.

Commodity risk assessment of *Acer palmatum* plants grafted on *Acer davidii* from China, EFSA Journal 2022;20(5):7298,

<https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/j.efsa.2022.7298>

EFSA PLH Panel (EFSA Panel on Plant Health), Claude Bragard, et al., 2018. Scientific Opinion on the Pest categorisation of *Lopholeucaspis japonica*; EFSA Journal 2018; 16 (7):5353, <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/j.efsa.2018.5353>

Други научни становища и актуална информация в областта на здравето на растенията, както и оценка на риска по цялата хранителна верига може да намерите на сайта на Центъра за оценка на риска по хранителната верига: <http://corhv.government.bg/>

Изготвил: Татяна Величкова, главен експерт; Дирекция „Оценка на риска по хранителната верига“, ЦОРХВ; 6.06.2022 г.